

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:2107

av Carl Schlyter (MP)

Gärna hög lön och bonus men först en rejäl medalj!

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta nya medaljer och förtjänsttecken för samhällsförbättrande verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Höga löner och bonusar minskar effektiviteten i samhället

Vi har de senaste åren sett klyftorna i både inkomster och förmögenheter växa. En större genomgång av kopplingen hos 1 500 större företag mellan vd-löner och bolagens avkastning till aktieägarna visade ett negativt samband för de bäst betalda direktörerna och avkastningen för aktieägarna.

Marginalnyttan av ökande inkomster vid redan mycket höga förmögenheter och inkomster är ytterst liten. Däremot skapar överskottskapitalet ett investeringskapital som inte kan absorberas av produktiva investeringar. Istället köper de flesta aktier eller fastigheter, ofta i attraktiva områden i Sverige eller utomlands, som dessutom utnyttjas till låg andel. Detta skapar en tillgångsbubbla som med ojämna mellanrum kollapsar och skapar instabilitet och ökande ojämlikhet. Tillgångsinflationen hindrar också många att ta sig in på bostadsmarknaden. Nyligen varnade IMF i en rapport om att Stockholms bostadsmarknad är mest övervärderad i Europa, med tanke på bostädernas pris relativt inkomsterna.

Extremt höga inkomster är också ofta miljöskadliga som leder till en lyxkonsumtion med hög miljöbelastning. Dessutom normerar denna konsumtion andra människors mål och hur framgång mäts. Det gör att konsumtionsbaserad framgång blir det yttersta sättet att mäta framgång på. Detta skapar en osund spiral av ständig strävan efter högre inkomster, även vid de nivåer där ytterligare inkomstökningar inte ens ökar lyckan utan endast tjänar som komparativ mätsticka på framgång.

Staten varken kan eller ska sätta löner för den privata sektorn, men staten har fortfarande en skyldighet att agera när lönesättningen skadar samhället i form av ökat utanförskap (uppåt) samt minskad resurseffektivitet. Ökade förmögenhetsskatter, arvsskatter samt marginalskafter för de med allra högst förmögenheter är rationellt, det minskar incitamenten att ständigt och fantasilöst kräva högre lön för mödan för de med allra högst inkomster. Då sådana skatter är mycket kontroversiella kommer en rimlig reformnivå inte nås inom rimlig tid.

Staten skulle kunna bidra till att söka andra mål som kan ge prestige, status och nya sätt att mäta framgång. Eftersom det alltid kommer finnas behov av att markera framgång hos både elit och befolkning vore det värt att utreda mer resurseffektiva belöningsformer än ständigt högre inkomster.

Förslaget

Jag föreslår att regeringen i samarbete med talmannen utarbetar ett regelverk för att dela ut nya medaljer som skulle kunna tjäna som alternativa sätt att mäta framgång och status. Även statschefens roll i detta bör diskuteras. Då skulle även mer hållbara målsättningar än personlig vinning kunna belönas och incitament att tjäna mer allmänna mål uppvärderas.

T ex skulle medaljer för förtjänstfullt arbete för hållbarhet, t ex att ett företag bidrar till måluppfyllelse av miljömålen. Social hållbarhet t ex sund lönesättning med låga inkomstkvoter mellan högst och lägst betalda i företaget, eller satsningar på personalens hälsa och välmående. Vidare kan t ex jämställdhetsarbete eller arbete mot diskriminering belönas.

I en färsk rapport från Lin Lerpold (Handelshögskolan) visar hon hur många företag ägnar sig åt greenwashing där målen finns med men de följs inte upp och utvärderas inte på högsta ledningsnivå. Det extra incitament som belöningar i form av medaljer och liknande innebär skulle kunna öka statusen att följa upp arbetet med hållbarhet och andra mål. Detta skulle även kunna öka svenska företags goodwill på området och i längden öka det långsiktiga värdet hos företagen.

Det finns en risk att den moderna människan inte längre bryr sig om utmärkelser och medaljer, men historiskt har det visat sig att omvärldens uppskattning och uppmärksamhet ofta kan fungera som incitament. Det är därför värt att utreda hur detta belöningsystem skulle kunna se ut och hur det kan breddas så att inte endast högt uppsatta människor kan belönas utan även förtjänstfulla insatser i hela organisationen kan uppmärksammas.

T ex kan ett pris för de som riskerar karriär och förföljelse genom att fungera som visselblåsare också vara väl motiverat. Generellt, medaljer för de som sätter samhällets och företagets, kollegornas och miljön, djur och natur före sitt eget bästa kan bara göra mer nytta än skada för samhället. Dessutom sannolikt till en mycket låg kostnad.

Under striden kring ATP fanns en välkänd affisch med texten: ”Gärna medalj, men först en rejäl pension!”

Precis som kampen då gällde att skapa en anständig inkomstnivå för de med lägst inkomster gäller det nu att bidra till att vi når en anständig inkomstnivå för de med högst inkomster. Ett system med statliga medaljer och förtjänsttecken för allmän nytta

skulle kunna bidra till detta. Det är hög tid att belöna de som inte sätter sin egennyttan överst på dagordningen.

Carl Schlyter (MP)